

LESBRIEF!

KNETTERS IN DE KLAS :)

Tijdens de Kinderboekenweek gaan we terug in de tijd. Maar je hebt geen tijdmachine nodig om andere tijden te ontdekken. Mooie boeken en verhalen brengen de geschiedenis tot leven. Ga samen met de klas aan de slag met DigiKnetters, de állerleukste online activiteit tijdens de Kinderboekenweek.

DigiKnetters is gekoppeld aan het thema van de Kinderboekenweek: *En toen?*. Tijdens het online avontuur staat de geschiedenis van Tilburg centraal. Koning Willem II toert met de leerlingen door de stad, deelt opmerkelijke feiten en onderweg ontmoeten ze Tilburgse kinderboekenschrijvers zoals Erik van Os, Frank van Pamelen, Esther van Lieshout, Eus Roovers, Jolanda Horsten en Paul van Loon. Die laatste komt op het eind van het avontuur voorlezen in de klas. De techniek van Augmented Reality maakt dit mogelijk. Het avontuur is te spelen via knettersfeest.nl van 27 september tot en met 11 oktober. Kortom; een superspannend avontuur dat je niet mag missen!

Vorbereiding

Plan vijf momenten in de Kinderboekenweek waarop gewerkt kan worden met DigiKnetters in de klas. Het kinderboekenavontuur komt vanaf zondagmiddag 27 september online. Ga vanaf dat moment met deze lesbrief eerst zelf op avontuur als voorbereiding op de activiteiten in de klas. Vraag eventueel de lees(media)consulent van de Bibliotheek om ondersteuning of advies.

Wat heb je nodig?

- Digibord
- Werkblad geprint voor iedere leerling

INTRODUCTIE

Introduceer het online kinderboekenavontuur DigiKnetters met de vraag wat de leerlingen weten over Koning Willem II. *Wie heeft ooit van Koning Willem II gehoord? En waar kennen de leerlingen hem van?* Voor de leerlingen is er een werkblad. Laat de leerlingen de antwoorden opschrijven bij opdracht 1. Bespreek de antwoorden met de klas.

VAN START MET DIGIKNETTERS

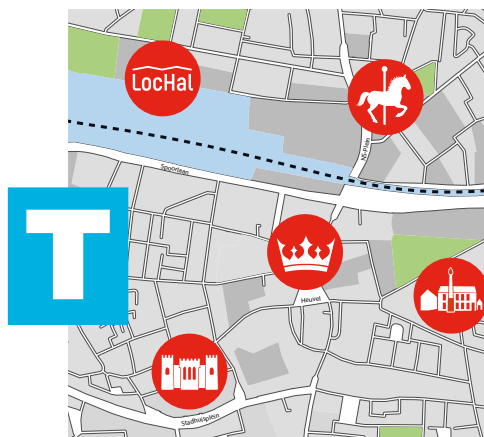
Open het kinderboekenavontuur DigiKnetters via knettersfeest.nl. Bekijk het filmpje aan het begin van het avontuur met de klas. *Heeej, die man kennen we! Het is Paul van Loon.* Hij nodigt iedereen uit om samen op reis te gaan met Koning Willem II, langs alle locaties van het DigiKnetters Kinderboekenavontuur.

Ga voordat het avontuur echt begint met de klas in gesprek over Paul van Loon. *Wie heeft wel eens een boek van hem gelezen? Welk boek is het meest favoriet?* Laat op het digibord de website jeugdbibliotheek.nl zien en bespreek de boeken kort. Zijn er in de schoolbibliotheek boeken over Paul van Loon? Stuur twee leerlingen op pad en laat ze een tentoonstelling maken van de boeken.

OP AVONTUUR IN TILBURG

Het kinderboekenavontuur gaat langs vijf locaties in Tilburg, in een volgorde naar keuze. Bij elke locatie ontdek je iets over de geschiedenis van die plek. Er zijn verschillende opdrachten en je krijgt boekentips voor nog meer leesplezier. Test na het ontdekken van de vijf locaties je kennis over Tilburg en krijg toegang tot een grote verrassing die zeker de moeite waard is.

Kies samen met de klas de eerste locatie. De meeste stemmen gelden! Klik op de locatie op de plattegrond van Tilburg. Doorloop de opdrachten in het avontuur en ga met de aanvullende suggesties in deze lesbrief aan de slag.

LOCATIE • LOCHAL

- ▶ Ontdek de LocHal! Op deze plek werden voor de oorlog kapotte locomotieven gerepareerd. Tegenwoordig is het een bibliotheek. Luister met de leerlingen naar de dialoog tussen Willem II en de stadsgids. *Wat hebben ze gehoord over de geschiedenis van Tilburg?* Laat de leerlingen de woordspin bij opdracht 2a op het werkblad invullen. Of als een andere locatie eerder aan bod is geweest, laat de leerlingen de woordspin verder aanvullen.
- ▶ Bekijk en bespreek met de leerlingen de illustratie van de LocHal. Deze is gemaakt door Jørgen Hofmans. *Wat zien de leerlingen? Wat vinden ze leuk of mooi? Wie is er wel eens in de LocHal geweest? Herkennen de leerlingen de echte LocHal in de tekening? Waarom wel of niet?*
- ▶ In de LocHal is de Kinderboekenpodcast Leesbeesten & Luistervinken met Arend van Dam opgenomen. Beluister met de leerlingen de podcast in de klas of laat de leerlingen de podcast thuis beluisteren. Aan de slag met lessuggesties bij deze podcast? Op leesbeestenluistervinken.nl is een uitgebreide lesbrief te vinden.

- ▶ Bespreek de boekentips bij deze plek in het avontuur. Laat op het digibord de website jeugdbibliotheek.nl zien en bespreek de boeken kort. Zitten er boeken tussen die de leerlingen leuk vinden? Laat ze de titels opschrijven op het werkblad bij opdracht 3. Aan het einde van het avontuur kunnen de leerlingen zelf een top 3 samenstellen.
- ▶ Laat de leerlingen een tijdlijn maken. Gebruik hiervoor opdracht 4 op het werkblad. In de tijdlijn geven de leerlingen aan wanneer ze geboren zijn en in welk jaar ze nu leven. Weten de leerlingen ook in welk jaar de LocHal is gebouwd? Het gebouw komt uit 1932.

TIP! Meer weten over gebeurtenissen in deze periode? Ga naar canonvannederland.nl en kijk bijvoorbeeld bij het venster *Anne Frank (1929–1945) - Tijd van wereldoorlogen*

BOEKENTIPS

- ▶ [Hoe werkt een trein](#) - Clive Gifford (2020)

- ▶ [Het geheim van de spooktram](#) - Jonas Boets (2019)

- ▶ [De reis naar onmogelijke bestemmingen—een vervloekt pakketje](#) - PG. Bell (2018)

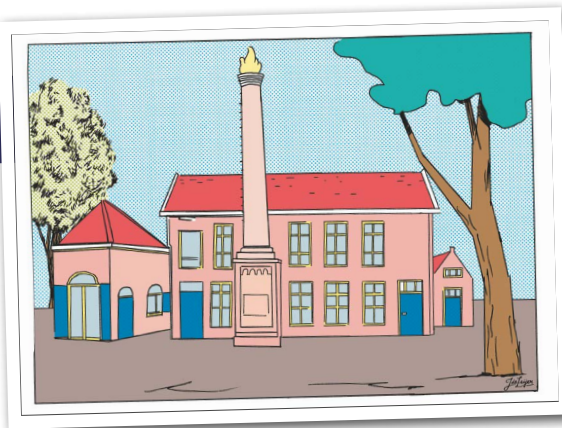
- ▶ [De snelste trein van het Wilde Westen](#) - Ennio Bufi (2014)

- ▶ [Treinen](#) - Chris Bowman (2018)

LOCATIE • DUVELHOK

- ▶ Het Duvelhok is de katoenspinnerij van de gebroeders Deen uit de Tilburgse textielgeschiedenis. Luister met de leerlingen naar de dialoog tussen Willem II en de stadsgids. *Wat hebben ze gehoord over de geschiedenis van Tilburg?* Laat de leerlingen de woordspin bij opdracht 2 op het werkblad invullen. Of als een andere locatie eerder aan bod is geweest, laat de leerlingen de woordspin verder aanvullen.
- ▶ Bekijk en bespreek met de leerlingen de illustratie van het Duvelhok. Deze is gemaakt door Jeroen de Leijer. *Wat zien de leerlingen? Wat vinden ze leuk of mooi? Wie kent het Duvelhok?* Laat de leerlingen zelf ook een tekening maken van een bijzondere plek (naar keuze) in Tilburg.
- ▶ Anke Werker en Rick de Haas maakten vorig jaar het boek *Zelf gemaakt!* in het TextielMuseum Tilburg. In dit boek gaan hoofdpersonen Willie en Raf iets maken. Maar wat maken ze toch? Om iets te kunnen maken moet je wel weten hoe je dat doet. Kijk met de klas op studio.klokhuis.nl naar een aantal 'HOEDOEJEDAT-JES'. Waar zijn de leerlingen het meest nieuwsgierig naar? Laat de leerlingen (eventueel thuis) zelf iets haken, een telefoonhoesje bijvoorbeeld! In [dit filmpje](#) wordt stap voor stap uitgelegd hoe je dat doet.

- ▶ Bespreek de boekentips bij deze plek in het avontuur. Laat op het digibord de website jeugdbibliotheek.nl zien en bespreek kort de boeken. Zitten er boeken tussen die de leerlingen leuk vinden? Laat ze de titels opschrijven op het werkblad bij opdracht 3. Aan het einde van het avontuur kunnen de leerlingen zelf een top 3 samenstellen.
- ▶ Laat de leerlingen een tijdlijn maken. Gebruik hiervoor opdracht 4 op het werkblad. In de tijdlijn geven de leerlingen aan wanneer ze geboren zijn en in welk jaar ze nu leven. Weten de leerlingen ook in welk jaar het Duvelhok is gebouwd? In 1862 is het Duvelhok gebouwd. Daarmee is het de oudste nog bestaande textielfabriek in Tilburg.

TIP! Meer weten over gebeurtenissen in deze periode? Ga naar canonvannederland.nl en kijk bijvoorbeeld bij het venster [Het Kinderwetje van Van Houten \(1863-1901\) – Tijd van burgers en stoommachines](#)

BOEKENTIPS

- ▶ [Zelf gemaakt!](#) - Anke Werker en Rick de Haas (2019)

- ▶ [Made by Indira](#) - Caja Cazemier & Martine Letterie (2018)

- ▶ [Een geluk bij een ongeluk](#) - Wilma Degeling (2011)

- ▶ [De fabriek van vroeger](#) - Jeroen Denters. Junior informatie nr. 315

- ▶ [Hoe overleef ik \(wild\) breien](#) - Francine Oomen (2011)

LOCATIE • PALEIS RAADHUIS

- ▶ Het Paleis Raadhuis is misschien wel één van de meest opvallende gebouwen in Tilburg. Het was een paleis voor Willem II. Luister met de leerlingen naar de dialoog tussen Willem II en de stadsgids. *Wat hebben ze gehoord over de geschiedenis van Tilburg?* Laat de leerlingen de woordspin bij opdracht 2 op het werkblad invullen. Of als een andere locatie eerder aan bod is geweest, laat de leerlingen de woordspin verder aanvullen.
- ▶ Bekijk en bespreek met de leerlingen de illustratie van het Paleis Raadhuis. Deze is gemaakt door Els Vermeltfoort. *Wat zien de leerlingen? Wat vinden ze leuk of mooi? Wie is er wel eens in het Paleis Raadhuis geweest? Wat kun je doen in het Paleis Raadhuis?*
- ▶ In het avontuur nemen we een uniek kijkje in het paleis. Los met de leerlingen de 360° puzzel op door de boekomslagen bij de juiste kinderboekenschrijver te zoeken. *Wist je dat ze allemaal in Tilburg wonen? Misschien wel bij jou om de hoek! Wie van deze schrijvers kennen de leerlingen? Ga op zoek naar meer informatie. Hebben ze een website? Zitten ze op sociale media? Of is er misschien wel een filmpje te vinden?* Laat de leerlingen in kleine groepjes online zoeken. Verdeel de vijf schrijvers over de groepjes. Bespreek klassikaal wat de leerlingen hebben gevonden.
- ▶ Bespreek de boekentips bij deze plek in het avontuur. Laat op het digibord de website jeugdbibliotheek.nl zien en bespreek kort de boeken. Zitten er boeken tussen die de leerlingen leuk vinden? Laat ze de titels opschrijven op het werkblad bij opdracht 3. Aan het einde van het avontuur kunnen de leerlingen zelf een top 3 samenstellen.
- ▶ Laat de leerlingen een tijdlijn maken. Gebruik hiervoor opdracht 4 op het werkblad. In de tijdlijn geven de leerlingen aan wanneer ze geboren zijn en in welk jaar ze nu leven. Weten de leerlingen ook in welk jaar het Paleis Raadhuis is gebouwd? Het paleis werd voor koning Willem II in de jaren 1847 tot 1849 gebouwd. Hij heeft er alleen zelf nooit gewoond. In 1849 stierf hij, 22 dagen voordat het paleis af was.

TIP! Meer weten over gebeurtenissen in deze periode? Ga naar canonvannederland.nl en kijk bijvoorbeeld bij het venster [De Grondwet \(1848\) – Tijd van burgers en stoommachines](#)

BOEKENTIPS

- ▶ [Waarom de koning geen kroon draagt en andere weetjes over het koningshuis](#) - Natalie van der Horst (2018)

- ▶ [Kasteel in zicht! Op avontuur in kastelen van Nederland en Vlaanderen](#) (2017)

- ▶ [De ridders van de ronde keukentafel](#) – Mark Tijsmans (2015)

- ▶ [Kastelen](#) - Emmanuelle Lepetit (2016)

- ▶ [Het geheim van het duistere kasteel](#) - Martine Letterie (2011)

LOCATIE • STANDBEELD

KONING WILLEM II

- ▶ Ontdek meer over Koning Willem II en zijn standbeeld. Luister met de leerlingen naar de dialoog tussen Willem II en de stadsgids. *Wat hebben ze gehoord over de geschiedenis van Tilburg?* Laat de leerlingen de woordspin bij opdracht 2a op het werkblad invullen. Of als een andere locatie eerder aan bod is geweest, laat de leerlingen de woordspin verder aanvullen.
- ▶ Bekijk en bespreek met de leerlingen de illustratie van het standbeeld van Koning Willem II. Deze is gemaakt door Marieke Coenen. *Wat zien de leerlingen? Wat vinden ze leuk of mooi of grappig? Wie weet waar dit beeld staat? Voor (en dus van) wie zou jij een standbeeld laten maken? En waarom?*
- ▶ Kinderboekenschrijfster Jolanda Horsten schreef het toneellezen boek *Kit en Kaat bakken stiekem voor de koning*. Toneellezen is een vorm van samenlezen. Twee lezers (of meer!) nemen de rol van een personage op zich en lezen de teksten hardop voor. De teksten bestaan voornamelijk uit dialogen, zodat de lezers elkaar steeds afwisselen. Probeer dit eens uit in de klas. Kies een aantal leerlingen uit die het leuk vinden om het verhaal hardop voor te lezen in de klas en verdeel de rollen van Kit, Kaat en Sjoerd. Lees zelf de inleiding voor. Wil je het hele verhaal lezen met de klas? Kijk of je het boek kunt lenen bij de bibliotheek.
- ▶ Bespreek de boekentips bij deze plek in het avontuur. Laat op het digibord de website jeugdbibliotheek.nl zien en bespreek kort de boeken. Zitten er boeken tussen die de leerlingen leuk vinden? Laat ze de titels opschrijven op het werkblad bij opdracht 3. Aan het einde van het avontuur kunnen de leerlingen zelf een top 3 samenstellen.
- ▶ Laat de leerlingen een tijdlijn maken. Gebruik hiervoor opdracht 4 op het werkblad. In de tijdlijn geven de leerlingen aan wanneer ze geboren zijn en in welk jaar ze nu leven. Weten de leerlingen ook in welk jaar het standbeeld is onthuld op de heuvel in Tilburg? De onthulling op de Heuvel vond plaats in 1924 door koningin Wilhelmina.

TIP! Meer weten over gebeurtenissen in deze periode? Ga naar canonvannederland.nl en kijk bijvoorbeeld bij het venster *Anton de Kom (1898 – 1945) – Tijd van Wereldoorlogen*

BOEKENTIPS

- ▶ *De vogels* - Ted van Lieshout & Ludwig Volbeda (2016)

- ▶ *Dit is geen Cobra* - Sylvia Weve (2019, Zilveren Griffel 2020)

- ▶ *Waarom zijn er zoveel blote mensen in de kunst? & andere levensbelangrijke vragen over kunst* - Susie Hodge (2016)

- ▶ *Kunst?: fontein van Marcel Duchamp, 1917-2017* - Ted van Lieshout (2017)

- ▶ *Wees blij dat je het Vrijheidsbeeld niet hoeft te bouwen!* - John Malam (2014)

LOCATIE • KERMISPÈRD

- ▶ Leer meer over de Tilburgse Kermis. Het Kermispèrd is een kermismonument (1998), in de vorm van een steigerend carrouselpaard. Luister met de leerlingen naar de dialoog tussen Willem II en de stadsgids. *Wat hebben ze gehoord over de geschiedenis van Tilburg?* Laat de leerlingen de woordspin bij opdracht 2a op het werkblad invullen. Of als een andere locatie eerder aan bod is geweest, laat de leerlingen de woordspin verder aanvullen.
- ▶ Bekijk en bespreek met de leerlingen de illustratie van het Kermispèrd. Deze is gemaakt door Katrien Holland. *Wat zien de leerlingen? Wat vinden ze leuk of mooi? Wie gaat er wel eens naar de Tilburgse Kermis? Wat vinden ze de leukste attractie en waarom?*
- ▶ Pèrd is Tilburgs voor paard. *Wie kent meer Tilburgse woorden en hun betekenis?* Stichting Tilburgse Taal bracht nog niet zo lang geleden [Et nuuw Tilburgs leesplèngske](#) uit. Laat de leerlingen één woord van het leesplankje uitkiezen waar ze een gedicht over willen schrijven. En dat kan natuurlijk op allerlei manieren. Denk aan een gedicht met rijm, een elfje, een naamgedicht, een nonsensgedicht of een limerick.

- ▶ Bespreek de boekentips bij deze plek in het avontuur. Laat op het digibord de website jeugdbibliotheek.nl zien en bespreek kort de boeken. Zitten er boeken tussen die de leerlingen leuk vinden? Laat ze de titels opschrijven op het werkblad bij opdracht 3. Aan het einde van het avontuur kunnen de leerlingen zelf een top 3 samenstellen.
- ▶ Laat de leerlingen een tijdlijn maken. Gebruik hiervoor opdracht 4 op het werkblad. In de tijdlijn geven de leerlingen aan wanneer ze geboren zijn en in welk jaar ze nu leven. Weten de leerlingen ook in welk jaar de Tilburgse Kermis voor het eerst was? De kermis hoort al heel lang bij Tilburg. De oudste schriftelijke bron dateert van 1570.

TIP! Meer weten over gebeurtenissen in deze periode? Ga naar canonvannederland.nl en kijk bijvoorbeeld bij het venster [Willem van Oranje \(1533 - 1584\) – Tijd van ontdekkers en hervormers](#)

BOEKENTIPS

- ▶ [Attracties](#) (Ingenieurs ontwerpen) - Sally Spray (2019)

- ▶ [Luna en de pretparkplaneet](#) - Philip Reeve (2017)

- ▶ [Griezelen in de achtbaan](#) - Geronimo Stilton (2015/2019)

- ▶ [Het nieuwe spookhuis](#) - Tjerk Noordraven (2018)

- ▶ [De jongen die met piranha's zwom](#) - David Almond (2014)

TEST JE KENNIS OVER TILBURG

Na het ontdekken van alle locaties in het avontuur volgt een korte kennisquiz van vijf vragen. Deze vragen gaan allemaal over iets dat de leerlingen hebben gehoord tijdens het avontuur. Misschien hebben ze de juiste antwoorden wel opgeschreven in hun woordspin! Beantwoord samen met de leerlingen de vragen en ontdek welke verrassing er aan het einde van het kinderboekenavontuur DigiKnetters zit!

NOG MEER WETEN OVER TILBURG?

Maak met de leerlingen opdracht 2b t/m 2g.

WERKBLAD

KNETTERS IN DE KLAS :)

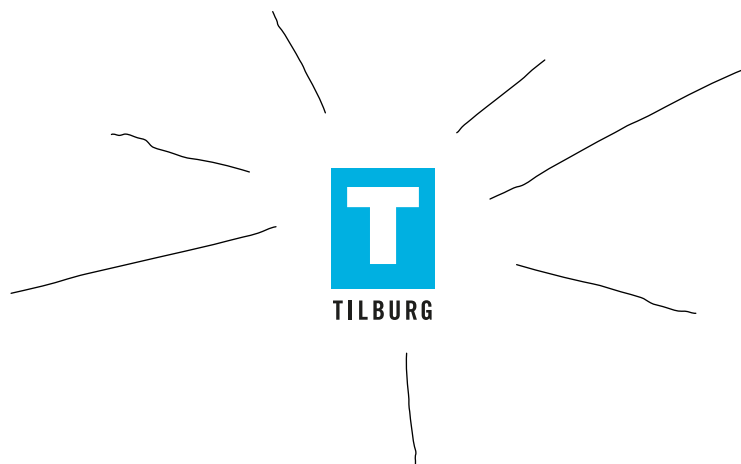
NAAM

GROEP

OPDRACHT 1 - Wat weet jij al van Koning Willem II? Schrijf je antwoorden op.

OPDRACHT 2A - Wat heb je gehoord over de geschiedenis van Tilburg? Vul de woordspin in.

OPDRACHT 2B - Omcirkel in de woordspin 3 dingen die je interessant vindt en waar je meer over wilt weten.

OPDRACHT 2C - Kies één van de omcirkelde woorden. Wat wil je hier nog meer over weten?

OPDRACHT 2D - Welke bronnen ga je daarvoor gebruiken?

OPDRACHT 2E - Zoek de informatie.

OPDRACHT 2F - Schrijf op welke informatie je hebt gevonden.

OPDRACHT 2G - Controleer 2C. Heb jij een antwoord gevonden op jouw vraag?

☐ **JA** ☐ **NEE**

OPDRACHT 3 - Mijn Kinderboekenavontuur BoekentipTop 3

Welke boekentips vind je leuk?

MIJN BOEKENTOP 3	
1.	
2.	
3.	

OPDRACHT 4 - Maak een tijdlijn. Wanneer ben je geboren? En in welk jaar leef je nu?
Wat ben je allemaal tegengekomen in het kinderboekenavontuur?

